

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (девети състав)

14 декември 2023 година*

„Преюдициално запитване — Защита на потребителите — Директива 93/13/ЕИО — Неравноправни клаузи в потребителските договори — Член 6, параграф 1 и член 7, параграф 1 — Последици от установяването на неравноправността на клауза — Договор за ипотечен кредит, индексан в чуждестранна валута, съдържащ неравноправни клаузи относно обменния курс — Недействителност на този договор — Реституционни искиове — Давностен срок“

По дело C-28/22

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Sąd Okręgowy w Warszawie (Окръжен съд Варшава, Полша) с акт от 19 ноември 2021 г., постъпил в Съда на 12 януари 2022 г., в рамките на производство по дело

TL,

WE

срещу

Синдика на Getin Noble Bank S.A., по-рано Getin Noble Bank S.A.,

СЪДЪТ (девети състав),

състоящ се от: O. Spineanu-Matei, председател, S. Rodin (докладчик) и L. S. Rossi, съдии,

генерален адвокат: A. M. Collins,

секретар: A. Calot Escobar,

предвид изложеното в писмената фаза на производството,

като има предвид становищата, представени:

- за WE и TL, от M. Woźniak, radca prawny,
- за синдика на Getin Noble Bank S.A., по-рано Getin Noble Bank S.A., първоначално от Ł. Hejmej, M. Przygodzka и A. Szczęśniak, adwokaci, а впоследствие от M. Pugowski, aplikant radcowski, и J. Szewczak и Ł. Żak, adwokaci,

* Език на производството: полски.

- за полското правителство, от В. Majczyna и S. Żyrek, в качеството на представители,
- за Европейската комисия, от N. Ruiz García и A. Szmytkowska, в качеството на представители,

предвид решението, взето след изслушване на генералния адвокат, делото да бъде разгледано без представяне на заключение,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 6, параграф 1 и член 7, параграф 1 от Директива 93/13/ЕИО на Съвета от 5 април 1993 година относно неравноправните клаузи в потребителските договори (ОВ L 95, 1993 г., стр. 29; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 2, стр. 273).
- 2 Запитването е отправено в рамките на спор между TL и WE, от една страна, и синдика на Getin Noble Bank S.A., по-рано Getin Noble Bank S.A., от друга страна, по повод връщането на суми, платени на последния по договор за ипотечен кредит, който е обявен за недействителен, тъй като съдържа неравноправни клаузи.

Правна уредба

Правото на Съюза

- 3 Съгласно десето съображение от Директива 93/13:

„като има предвид, че по-ефективна защита на потребителите може да се осъществи чрез приемане на еднакви правила относно неравноправните клаузи; [...]“.
- 4 Член 6, параграф 1 от тази директива гласи:

„Държавите членки определят изискването, включените неравноправни клаузи в договори между потребители и продавачи или доставчици да не са обвързващи за потребителя, при условията на тяхното национално право, и че договорът продължава да действа за страните по останалите условия, когато може да се изпълнява и без неравноправните клаузи“.
- 5 Член 7, параграф 1 от посочената директива предвижда:

„Държавите членки осигуряват, че в интерес на потребителите и конкурентите, съществуват подходящи и ефективни мерки за предотвратяване на употребата на неравноправни клаузи в договори, сключени между потребители и продавачи или доставчици“.

Полското право

- 6 Член 117 от Ustawa — Kodeks cywilny (Граждански кодекс) от 23 април 1964 г. (Dz. U., бр. 16, позиция 93), в приложимата към спора в главното производство редакция (наричан по-нататък „Гражданският кодекс“), гласи:

„§1. Освен ако в закона не е предвидено друго, имуществените вземания се погасяват по давност.

§2. След изтичането на давностния срок длъжникът може да не изпълни своето задължение, освен ако откаже да се позове на изтеклата давност. Отказът от възражение за изтекла давност преди изтичането на срока обаче е нищожен.

§2¹. След изтичането на давностния срок не може да се иска изпълнение на вземане спрямо потребител“.

- 7 Член 117¹ от този кодекс предвижда:

„§1. В изключителни случаи съдът може след претегляне на интересите на страните да не вземе предвид изтичането на давността за вземане спрямо потребител, ако това се налага по съображения за справедливост.

§2. Когато упражнява правомощието си по параграф 1, съдът е длъжен да вземе предвид в частност:

- 1) продължителността на давностния срок;
- 2) времето, което е изминало от изтичането на давността до момента на предявяването на вземането;
- 3) вида на обстоятелствата, поради които носителят на вземането не го е предявил, в това число влиянието на поведението на длъжника за късното предявяване на вземането от носителя“.

- 8 Член 118 от същия кодекс, в редакцията му, в сила до 8 юли 2018 г., гласи:

„Ако в специална разпоредба не е предвидено друго, давностният срок е десет години, а за вземания, произтичащи от периодични плащания или свързани с упражняването на икономическа дейност — три години“.

- 9 Член 118 от същия кодекс, в редакцията му, в сила от 8 юли 2018 г., гласи:

„Ако в специална разпоредба не е предвидено друго, давностният срок е шест години, а за вземания, произтичащи от периодични плащания или свързани с упражняването на икономическа дейност — три години. Независимо от това давността изтича в последния ден от календарната година, освен ако давностният срок не е по-кратък от две години“.

- 10 Съгласно член 120, параграф 1 от този кодекс:

„Давността започва да тече от деня, в който вземането е станало изискуемо. Ако изискуемостта на вземането зависи от извършването на определено действие от страна на носителя на

вземането, давността започва да тече от деня, в който вземането щеше да е станало изискуемо, ако носителят му беше извършил действието възможно най-рано“.

11 Член 355 от този кодекс гласи:

„§1. Длъжникът трябва да положи грижата, която поначало се изисква при отношения от съответния вид (дължима грижа).

§2. За да се определи задължението за дължима грижа в рамките на икономическа дейност, трябва да се вземе предвид професионалният характер на тази дейност“.

12 Съгласно член 385¹ от този кодекс:

„§1. Клаузите на сключен с потребител договор, които не са договорени индивидуално, не обвързват потребителя, ако определят правата и задълженията му в противоречие с добрите нрави, като грубо нарушават неговите интереси (забранени клаузи). Това не се отнася за клаузите, които определят главните задължения на страните, включително цената или възнаграждението, ако са формулирани еднозначно.

§2. Ако клаузата не е обвързваща за потребителя в съответствие с параграф 1, страните остават обвързани от договора в останалата му част.

§3. Не са индивидуално договорени клаузите, върху чието съдържание потребителят не е имал действително влияние. Това по-специално се отнася за използваните договорни клаузи от образец на договор, предложен на потребителя от съдоговорителя.

§4. Тежестта да докаже, че клаузата е индивидуално договорена, носи страната, която се позовава на това обстоятелство“.

13 Член 405 от същия кодекс предвижда:

„Който без правно основание получи имуществена облага за сметка на друго, е длъжен да върне облагата в натура, а ако това не е възможно, да възстанови стойността ѝ“.

14 Член 410 от Гражданския кодекс гласи:

„§1. Разпоредбите на предходните членове се прилагат и за даденото без основание.

§2. Даденото е без основание, когато даващият не е имал задължение или не е имал задължение към получателя, или когато основанийето за даденото е отпаднало, или целта му не е осъществена, или също когато правната сделка, от която произтича задължението, е недействителна и не е станала действителна след изпълнението“.

15 Съгласно член 455 от този кодекс:

„Ако срокът за изпълнение на задължението не е определен и не следва от естеството на задължението, същото трябва да се изпълни веднага след като длъжникът бъде поканен да го изпълни“.

16 Член 481, параграф 1 от този кодекс гласи:

„Ако длъжникът забави изпълнението на парично задължение, кредиторът може да иска лихви за времето на забавата дори когато не е понесъл вреди и дори когато забавата се дължи на обстоятелства, за които длъжникът не отговаря“.

17 Член 496 от същия кодекс предвижда:

„Ако вследствие от развалянето на договора страните трябва да си върнат взаимно даденото, всяка от тях има право на задържане, докато другата страна не предложи връщане на полученото от нея или представи обезпечение за връщането му“.

18 Член 497 от Гражданския кодекс гласи:

„Предходният член се прилага *mutatis mutandis* при прекратяване или недействителност на договора“.

19 Член 5, параграфи 1, 3 и 4 от Ustawa — Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Закон за изменение на Гражданския кодекс и някои други закони) от 13 април 2018 г. (Dz. U., 2018 г., позиция 1104) гласи:

„1. Считано от датата на влизане в сила на настоящия закон, за вземанията, които са възникнали преди датата на влизането му в сила и не са погасени по давност към този момент, се прилагат разпоредбите на [Гражданския кодекс], в редакцията му съгласно настоящия закон.

[...]

3. За вземанията на потребители, които са възникнали преди датата на влизане в сила на настоящия закон и не са погасени по давност към този момент и за които давностните срокове са определени в член 118 и член 125, параграф 1 от [Гражданския кодекс], се прилагат разпоредбите на [Гражданския кодекс] в досегашната му редакция.

4. Считано от датата на влизане в сила на настоящия закон, за погасените по давност вземания спрямо потребител, за които до посочения момент не е направено възражение за изтекла давност, настъпват последиците на давността, определени в [Гражданския кодекс], в редакцията му съгласно настоящия закон“.

Спорът в главното производство и преюдициалните въпроси

20 На 7 септември 2007 г. TL и WE сключват с банка, чийто правоприемник е Getin Noble, договор за ипотечен кредит в полски злоти, който се индексира в швейцарски франкове (наричан по-нататък „договорът за кредит“).

21 Съгласно този договор сумата по усвоения в полски злоти кредит се преизчислява в сума, изразена в швейцарски франкове. За преизчисляването банката прилага курс „купува“ на последно упоменатата валута съгласно таблицата на своите обменни курсове (наричани по-нататък „клаузите за преизчисляване“). TL и WE са длъжни да изплащат месечните вноски в полски злоти, в размер, представляващ равностойността на месечните вноски, изразени в швейцарски франкове.

- 22 На 27 юли 2017 г. TL и WE подават искане пред Getin Noble Bank, в което твърдят, че клаузите за преизчисляване са неравноправни и искат от банката да им върне месечните вноски, които вече са изплатили на основание на тези клаузи.
- 23 На 28 септември 2017 г. TL и WE подават искова молба, в която твърдят, от една страна, че клаузите за преизчисляване са забранени, а от друга страна, че договорът за ипотечен кредит е недействителен. В хода на производството сезираният съд уведомява TL и WE, че ако се установи, че клаузите са забранени, договорът ще бъде обявен за недействителен. Ищците в главното производство са уведомени също, че в такъв случай те ще са длъжни да върнат главницата по кредита веднага след покана от страна на банката, както и че банката би могла да поиска от тях плащането на по-големи суми. В съдебно заседание, проведено на 12 ноември 2021 г., TL и WE потвърждават, че не желаят заместване на посочените клаузи, както и продължаване на действието на договора.
- 24 С междинно решение от 19 ноември 2021 г., което не е окончателно, договорът за ипотечен кредит е обявен за недействителен.
- 25 На 9 юли 2021 г. TL и WE получават изявление от страна на Getin Noble Bank, че последната упражнява правото си на задържане върху сумите, които евентуално дължи на TL и WE, докато те не предложат в замяна връщане на полученото от тяхна страна, а именно сумата на кредита, отпуснат им от банката съгласно договора за кредит, или представят обезпечение за връщането му.
- 26 Getin Noble Bank прави възражение за задържане, което извежда от правото на иск за възстановяване, с което разполага срещу ищците в главното производство, за връщане на средствата, които са им били отпуснати в изпълнение на договора за кредит. Дали обаче възражението поражда действие, зависи от това дали правото на иск е погасено по давност.
- 27 TL и WE твърдят, че давностният срок за вземанията на Getin Noble Bank е започнал да тече от момента, в който последната е получила искането, посочено в точка 22 от настоящото решение, или от момента, в който ѝ е била връчена исковата молба, посочена в точка 23 от решението. Според ищците в главното производство, доколкото и двете събития са от 2017 г., тези вземания били погасени по давност през 2020 г.
- 28 Getin Noble Bank твърди, че давностният срок за нейните вземания все още не бил започнал да тече. Според банката този срок ще започне да тече от момента на влизане в сила на съдебно решение по спора относно действието на клаузите за преизчисляване и действителността на договора за кредит.
- 29 Sąd Okręgowy w Warszawie (Окръжен съд Варшава, Полша), запитващата юрисдикция, уведомява Съда, че съгласно тълкувателно решение от 7 май 2021 г. на Sąd Najwyższy (Върховен съд, Полша), на първо място, една неравноправна клауза изначално не поражда правни последици, а от друга страна, в разумен срок потребителят може да реши да даде или не съгласието си за тази клауза както в съдебно, така и в извънсъдебно производство, стига да е бил подробно информиран за правните последици, които могат да произтекат от окончателното лишаване на посочената клауза от действие, в това число и за последиците от евентуалното последващо обявяване на разглеждания договор за недействителен. Ако потребител, който е надлежно уведомен, откаже да даде съгласието си за съответната неравноправна клауза, последната ще бъде лишена от действие.

- 30 Според запитващата юрисдикция от това тълкуване следва, че от момента, в който съответният потребител реши да не даде съгласието си за такава клауза, без която договорът не може да продължи да действа, или от момента на изтичане на разумния срок договорът става окончателно недействителен, а ако са налице условията договорът да продължи да действа с прилагането на заместващи разпоредби, започва да действа с обратна сила посредством тези разпоредби.
- 31 В това отношение запитващата юрисдикция счита, че прилагането на това тълкуване разкрива някои проблеми. Във връзка с това, освен че съответният потребител е длъжен да направи волеизявление за оспорване на разглежданите неправомерни клаузи и да инициира образуването на съдебно производство, от посоченото тълкуване не става ясно в кой момент започват да текат давностните срокове. Макар запитващата юрисдикция да счита, че за тези срокове се прилагат общите разпоредби на полското право, тя изпитва съмнение относно съвместимостта на тези разпоредби с Директива 93/13.
- 32 Освен това запитващата юрисдикция счита, че следва да се уточни обхватът на решение от 29 април 2021 г., Bank ВРН (C-19/20, EU:C:2021:341). В това отношение запитващата юрисдикция иска от Съда да изясни дали задължението за информиране на потребител за последиците от липсата на обвързващо действие на неравноправни договорни клаузи може да се отрази на исканията за възстановяване, предявени след обявяването на договора за недействителен. Според запитващата юрисдикция от практиката на Съда, изглежда, следва, че установяването на неравноправния характер на договорна клауза включва не само обстоятелството, че потребителят не е обвързан с тази клауза, но и че разполага с право на възстановяване, чийто обхват не може да зависи от допълнителни изявления.
- 33 Запитващата юрисдикция иска да се установи дали Директива 93/13 има отражение върху разпоредбите на полското право относно давността. В това отношение запитващата юрисдикция посочва, че съгласно полското право, от една страна, задължението за връщане на даденото без основание става изискуемо, ако не е било изпълнено веднага след поканването на длъжника по съответното вземане да го изпълни, а от друга страна, ако изискуемостта на дадено вземане зависи от извършването на определено действие от страна на носителя на това вземане, давността започва да тече от деня, в който вземането щеше да стане изискуемо, ако носителят беше извършил действието възможно най-рано. Запитващата юрисдикция уточнява, че това трябва да се разбира в смисъл, че давността за такова действие започва да тече от момент, който не е точно определен, а е в зависимост от изтичането на определен срок от деня, в който недължимата престация е изпълнена, като това дава възможност, първо, лицето, което я е изпълнило, да покани нейния получател да я възстанови, второ, това лице да сведе поканата до знанието на получателя и трето, последният да върне посочената престация „веднага“.
- 34 Запитващата юрисдикция обаче поставя въпроса за съответствието с правото на Съюза на направеното от Sąd Najwyższy (Върховен съд) тълкуване на тези разпоредби. В това отношение запитващата юрисдикция посочва, че съгласно това тълкуване давността за правото на иск за възстановяване на даденото без основание, с което разполага търговец поради недействителността на договор, свързана с неравноправния характер на клауза в него, започва да тече едва след като съответният договор окончателно загуби своето действие. Този договор обаче бил в положение на висяща недействителност, докато съответният потребител не я преустанови, което може да направи във всеки един момент, като приеме или откаже да бъде обвързан с тази клауза. Що се отнася до правото на иск за

- връщане на даденото без основание, с което разполага потребителят, запитващата юрисдикция уточнява, че давността не може да започне да тече, преди потребителят да е узнал или да има разумни основания да се предполага, че е узнал за неравноправния характер на посочената клауза.
- 35 Според запитващата юрисдикция, макар началото на давността за исковете на търговеца за връщане на даденото без основание да зависи от активното поведение на потребителя, това не променя факта, че търговецът може да се освободи от цялата отговорност относно неравноправните клаузи, включени в договор, ако потребителят не предприеме никакви действия за оспорване на договора и за предявяване на претенциите си. Според запитващата юрисдикция това тълкуване изглежда в разрез с Директива 93/13, доколкото търговец, който е наясно, че потребителят може да загуби вземането си поради погасяването му по давност, не би бил възпрян да включва неравноправни клаузи в договори, а освен това ще се опитва не само да прилага такива клаузи, но и да продължи да изпълнява договорите, възползвайки се от обстоятелството, че не във всички случаи потребителят знае или е информиран за правата си.
- 36 Освен това запитващата юрисдикция изпитва съмнения относно съвместимостта с Директива 93/13 на наложените на потребителя допълнителни изисквания във връзка с необходимостта да прави, наред с ясно определени искания, и изявление, че е информиран за последиците от оспорването на разглежданите неравноправни договорни клаузи. Въпреки това обаче, ако потребителят отправи искане по извънсъдебен ред за връщане на даденото без основание, търговецът, срещу когото е насочено това искане, не може да бъде сигурен дали потребителят е бил надлежно информиран за последиците от обявяването на недействителността на съответния договор, както изисква правото на Съюза. Посочената юрисдикция, изглежда, счита, че от това следва, че потребителят е длъжен, наред с предявяване на искането си, да направи и допълнителни изявления и дори да подложи на проверка това искане в хода на съдебно производство.
- 37 В това отношение запитващата юрисдикция уточнява, че в хода на съдебно производство липсата на подобно изявление може да бъде компенсирана чрез изпълнение на задължението за информиране на съответния потребител за тези последици от страна на сезирания съд, както и чрез поддържане на искането на потребителя за възстановяване.
- 38 Според запитващата юрисдикция изводът, до който е достигнал Съдът в решение от 29 април 2021 г., Bank ВРН (C-19/20, EU:C:2021:341), че националният съд, който установява неравноправността на клауза в договор между продавач или доставчик и потребител, трябва да информира последния за правните последици от обявяването на такъв договор за недействителен, независимо дали потребителят е представляван по делото от професионален пълномощник, трябва да се отнася само до фактически положения като разглежданите по делото, по което е постановено това решение, а именно служебно разглеждане на действителността на посочения договор от този национален съд. Запитващата юрисдикция счита, че едно широко тълкуване на този извод не би било в съответствие със системата за защита на потребителите, която се основава на принципа, че от защита се ползва средният потребител, който е относително осведомен и в разумни граници наблюдателен и съобразителен, без обаче „да се изисква отделна проверка на осведомеността на потребителя, за да се признае, че неговото изявление поражда предвиденото действие“.

- 39 Освен това тълкуването, направено от Sąd Najwyższy (Върховен съд), имало за последица и това, че търговецът би бил в забава за изпълнение едва от момента на влизане в сила на съдебното решение, с което се установява недействителността на договора поради съдържащите се в него неравноправни клаузи, което изключва правото на съответния потребител да му бъдат изплатени лихви за времето от предявяване на искането за възстановяване до датата на влизане в сила на съдебното решение. В разрез с Директива 93/13 това стимулирало търговците системно да отхвърлят такива искания, разчитайки на факта, от една страна, че някои потребители ще се откажат да предявят искове пред съд, а от друга страна, че дори някои потребители да предявят съдебни искове, съответните търговци няма да понесат практическите последици от забавено плащане.
- 40 Запитващата юрисдикция също така иска да се установи дали, ако окончателното отпадане на обвързващата сила на договор зависи от влизането в сила на съдебното решение по спора относно неравноправността на неговите разпоредби, това не отслабва значително позициите на съответния потребител по начин, който застрашава постигането на целите на Директива 93/13.
- 41 Дори да се приеме, че Директива 93/13 допуска последиците от недействителността на договор да се породят едва след като съответният потребител направи изявление, че е получил изчерпателна информация за правните последици от недействителността, запитващата юрисдикция иска да се установи дали тази директива поставя изискване за търговеца, спрямо когото е насочено искане за възстановяване, да провери по собствена инициатива дали съответният потребител е осведомен за тези последици.
- 42 В това отношение запитващата юрисдикция посочва, че съгласно полското право давността за вземанията на търговеца, произтичащи от обявяването на договора за недействителен, зависи от момента, в който този търговец е могъл да покани съответния потребител да върне разглежданата престация. Според тази юрисдикция, ако се приеме, че едностранното лишаване от действие на неравноправните договорни клаузи не е пречка за подобна покана, се поставя въпросът дали търговецът е длъжен да направи проверка за ефективността на поканата за плащане, отправена му от потребителя, по-специално като му предостави разяснения относно насрещните права и задължения в случай на обявяване на договора за недействителен.
- 43 Ако се приеме за допустимо, че началото на давността за вземанията на търговец, произтичащи от недействителността на договор, зависи от всяко събитие, следващо получаването от страна на търговеца на искането на съответния потребител за връщане на даденото без основание, или от всяко друго оспорване на действието или на законосъобразността на разглежданите договорни клаузи, посочената юрисдикция поставя въпроса за съвместимостта на подобно разрешение с Директива 93/13, предвид факта, че съгласно полското право този давностен срок започва да тече едва след като договорът окончателно е обявен за недействителен.
- 44 Освен това запитващата юрисдикция иска да се установи дали положение, при което исканията на потребител, предявени срещу търговец за връщане на даденото, се погасяват по давност независимо от погасяването по давност на вземанията на съответния търговец за връщане на даденото, е в съответствие с Директива 93/13, като се има предвид, че това би могло да доведе до това тези искания да се погасят по давност, преди търговецът да е

предявил правото си на задържане по отношение на всичко, което е дал на потребителя. В такъв случай частичното връщане от страна на търговеца на даденото от потребителя би зависило от това потребителят да предложи да върне изцяло даденото му от търговеца.

- 45 Запитващата юрисдикция иска да се установи дали е в съответствие с Директива 93/13, ако се приеме, че търговецът е в забава не от момента на поканата да върне даденото му без основание, а единствено от момента, в който се потвърди, че съответният потребител е информиран за последиците от недействителността на разглеждания договор и се отказва от защитата срещу тези последици. Подобно тълкуване би довело до лишаването на потребителя от правото му на лихви за забава за период, който предвид продължителността на съдебните производства може да достигне няколко години.
- 46 Посочената юрисдикция уведомява Съда, че съгласно общоприето от полските съдилища тълкуване на полското право упражняването от длъжника на правото му на задържане прекъсва състоянието на забава. Фактът, че длъжникът продължава да е в забава, обаче е предварително условие за възникването на задължение за заплащане на лихви за забава. По този начин тълкуването се основава на принципа, че съответният длъжник е готов да плати, но разполага с право, което може да противопостави на своя кредитор и което го освобождава от задължението да плати веднага.
- 47 В рамките на спорове относно правата по Директива 93/13 търговци като ответника в главното производство оспорвали основателността на претенциите на потребителите и поради това не били склонни да им възстановят съответните суми. Запитващата юрисдикция обаче изпитва съмнения дали тълкуването от полските съдилища на разпоредбите на полското право относно давностните срокове е съвместимо с Директива 93/13, доколкото последица от това тълкуване е, че търговците отхвърлят основателни искания на потребители и не носят отговорност за неправомерното използване на разглежданите средства и за тяхното забавено възстановяване на съответните потребители.
- 48 При тези обстоятелства Sąd Okręgowy w Warszawie (Окръжен съд Варшава) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

- „1) В съответствие ли е с член 6, параграф 1 и член 7, параграф 1 от Директива [93/13] тълкуване на националното право, съгласно което при невъзможност договорът да продължи да действа след отстраняването на забранените клаузи от него началото на давността за вземанията на търговеца за връщане на даденото зависи от някое от следните събития:
- а) предявяването на вземания или възражения от страна на потребителя спрямо търговеца във връзка с наличието на забранена клауза в договора или служебното оповестяване от съда, че е възможно някои от клаузите на договора да се обявят за забранени; или
 - б) изявлението от страна на потребителя, че е получил изчерпателна информация за последиците (правните последствия) от невъзможността да продължи да действа договорът, в това число информация относно възможността търговецът да предяви вземанията си за връщане на даденото и относно обхвата на тези вземания; или
 - в) потвърждаването в съдебното производство, че потребителят знае (информиран е) за последиците (правните последствия) от невъзможността да продължи да действа договорът, или разясняването на тези последици от страна на съда; или
 - г) влизането в сила на решението на съда, с което се урежда спорът между търговеца и потребителя?

- 2) В съответствие ли е с член 6, параграф 1 и член 7, параграф 1 от Директива 93/13 тълкуване на националното право, съгласно което при невъзможност договорът да продължи да действа след отстраняването на забранените клаузи от него търговецът, спрямо когото потребителят е предявил свои вземания във връзка с наличието на забранени клаузи в договора, няма задължение да предприеме самостоятелни действия, за да провери дали потребителят е информиран за последиците от отстраняването на забранените клаузи от договора или невъзможността да продължи да действа договорът?
- 3) В съответствие ли е с член 6, параграф 1 и член 7, параграф 1 от Директива 93/13 тълкуване на националното право, съгласно което при невъзможност договорът да продължи да действа след отстраняването на забранените клаузи от него давността за вземанията на потребителя за връщане на даденото започва да тече преди началото на давността за вземанията на търговеца за връщане на даденото?
- 4) В съответствие ли е с член 7, параграф 1 от Директива 93/13 тълкуване на националното право, съгласно което при невъзможност договорът да продължи да действа след отстраняването на забранените клаузи от него търговецът има право да не връща това, което е получил от потребителя, докато потребителят не му предложи връщане на това, което е получил от него, или обезпечение за връщането му, при положение че при определянето на размера на даденото от потребителя няма да се вземат предвид сумите, вземането за чието връщане е погасено по давност?
- 5) В съответствие ли е с член 7, параграф 1 от Директива 93/13 тълкуване на националното право, съгласно което при невъзможност договорът да продължи да действа след отстраняването на забранените клаузи от него потребителят няма да има право на лихви [...] за цялото или част [...] след момента, в който търговецът получи поканата за връщане на даденото, в случай че търговецът упражни правото, споменато в четвъртия въпрос?“.

По компетентността на Съда

- 49 Getin Noble Bank твърди, че с преюдициалното запитване по същество се цели тълкуване на полското право от страна на Съда, което не било в неговата компетентност.
- 50 В това отношение следва да се отбележи, че изтъкнатият от Getin Noble Bank довод се основава на погрешната изходна позиция, че упражняването от държавите членки на тяхното право да определят условията и реда, по които се констатира неправомерността на съдържащата се в договор клауза и се материализират конкретните правни последици от тази констатация, не попада в приложното поле на правото на Съюза (вж. в този смисъл решение от 21 декември 2016 г., Gutiérrez Naranjo и др., C-154/15, C-307/15 et C-308/15, EU:C:2016:980, т. 66).
- 51 Всъщност Съдът вече е постановил, че уредената с националното право защита, гарантирана на потребителите с Директива 93/13, не може да изменя обхвата, а следователно и същността на тази защита, и оттук — да поставя под въпрос търсеното от законодателя на Съюза, видно от посоченото в съображение десето от тази директива, подобряване на ефективността на споменатата защита с приемането на уеднакви

правила относно неравноправните клаузи (решение от 15 юни 2023 г., Bank M. (Последици от обявяването на договора за недействителен), С-520/21, EU:C:2023:478, т. 60 и цитираната съдебна практика).

- 52 Доколкото доводът на Getin Noble Bank се отнася до първия преюдициален въпрос и предвид факта, че този въпрос не уточнява кое тълкуване измежду посочените в букви а)–г) от този въпрос е възприетото в полския правен ред, следва да се отбележи, на първо място, че съгласно постоянната съдебна практика, макар въпросите, които са свързани с тълкуването на правото на Съюза и са поставени от националния съд в нормативната и фактическа рамка, която той определя съгласно своите правомощия и проверката на чиято точност не е задача на Съда, да се ползват с презумпция за релевантност, все пак въведеното с член 267 ДФЕС производство е инструмент за сътрудничество между Съда и националните юрисдикции, чрез който Съдът предоставя на националните юрисдикции насоки за тълкуването на това право, необходими им за разрешаване на висящия пред тях спор. Основанието за отправяне на преюдициално запитване е не формулирането на консултативни становища по общи или хипотетични въпроси, а необходимостта от отговор за ефективното решаване на даден правен спор. Видно от самия текст на член 267 ДФЕС, отправеното преюдициално запитване трябва да е „необходимо“, за да може запитващата юрисдикция да постанови „[свое]то решение“ по образуваното пред нея дело (определение от 7 април 2022 г., J.P., С-521/20, EU:C:2022:293, т. 17 и цитираната съдебна практика).
- 53 На второ място, в рамките на производството по член 267 ДФЕС Съдът не е компетентен да се произнася нито по тълкуването на законовите или подзаконовите национални разпоредби, нито по съответствието на такива разпоредби с правото на Съюза. Всъщност съгласно постоянната съдебна практика в производствата по преюдициални запитвания на основание член 267 ДФЕС Съдът може само да тълкува правото на Съюза в пределите на предоставената на Съюза компетентност (определение от 10 януари 2022 г., Anatecor, С-400/21, EU:C:2022:30, т. 13 и цитираната съдебна практика).
- 54 При това положение, при наличие на неправилно поставени въпроси или такива, които излизат извън обхвата на неговата компетентност по смисъла на член 267 ДФЕС, Съдът следва да извлече от цялата информация, предоставена от националния съд, и по-специално от мотивите на акта за преюдициално запитване, разпоредбите от правото на Съюза, които изискват тълкуване предвид предмета на спора (вж. в този смисъл определение от 10 януари 2022 г., Anatecor, С-400/21, EU:C:2022:30, т. 15 и цитираната съдебна практика).
- 55 В случая от преюдициалното запитване следва, от една страна, че Sąd Najwyższy (Върховен съд) е възприел в тълкувателното решение от 7 май 2021 г. едно тълкуване на полското право, съгласно което давностният срок за вземанията на продавача или доставчика, породени от недействителността на договор за ипотечен кредит, който съдържа неравноправни клаузи, започва да тече едва когато договорът окончателно загуби своето действие или когато влезе в сила съдебно решение, с което този договор е обявен за недействителен.
- 56 От друга страна, с оглед на съмненията, които запитващата юрисдикция изпитва във връзка със съответствието на това тълкуване на националното право с Директива 93/13 относно началото на давността за погасяване на исковите за връщане на даденото без основание, породени от недействителността на договор поради съдържащи се в него неравноправни

клаузи, тази юрисдикция не иска от Съда самият той да тълкува националното право, а представя различни възможни отправни точки за определяне на началния момент на давността, като по същество иска от Съда да се установи дали член 6, параграф 1 и член 7, параграф 1 от Директива 93/13 трябва да се тълкуват в смисъл, че допускат или не такива възможности.

- 57 Поради това не може да се приеме, че първият въпрос се отнася до тълкуването на полското право, и съответно доводът на Getin Noble Bank за липсата на компетентност на Съда следва да се отхвърли.
- 58 Следователно Съдът е компетентен да се произнесе по преюдициалното запитване.

По преюдициалните въпроси

По първия и третия въпрос

- 59 С първия и третия си въпрос, които следва да се разгледат заедно, запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 6, параграф 1 и член 7, параграф 1 от Директива 93/13 във връзка с принципа на ефективност трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат тълкуване на националното право в съдебна практика, съгласно което след обявяване на недействителността на договор за ипотечен кредит, сключен между потребител и продавач или доставчик, с мотива, че договорът съдържа неравноправни клаузи, давността за вземанията на продавача или доставчика започва да тече единствено от момента, в който договорът окончателно е загубил своето действие, докато давността за вземанията на потребителя, породени от недействителността на същия договор, започва да тече от момента, в който той е узнал или има разумни основания да се предполага, че е узнал за неравноправния характер на клаузата, довела до недействителността.
- 60 Трябва да се отбележи, на първо място, че съгласно постоянната съдебна практика при липса на специална правна уредба на Съюза в тази област редът и условията за прилагане на защитата на потребителите, предвидена в Директива 93/13, се уреждат във вътрешния правен ред на държавите членки по силата на принципа на процесуална автономия на последните. Тези ред и условия обаче не трябва да са по-неблагоприятни от онези, които уреждат подобни вътрешни положения (принцип на равностойност), нито да са определени така, че да правят практически невъзможно или прекомерно трудно упражняването на правата, предоставени от правния ред на Съюза (принцип на ефективност) (решение от 8 септември 2022 г., D.V.P. и др. (Ипотечен кредит, изразен в чуждестранна валута), C-80/21—C-82/21, EU:C:2022:646, т. 86 и цитираната съдебна практика).
- 61 На второ място, що се отнася до принципа на ефективност, трябва да се отбележи, че всеки случай, в който се поставя въпросът дали национална процесуална разпоредба прави невъзможно или прекомерно трудно прилагането на правото на Съюза, трябва да се анализира, като се държи сметка за мястото на тази разпоредба в цялото производство, за неговия ход и за особеностите му пред различните национални инстанции. В този контекст при необходимост трябва да се вземат предвид принципите, които стоят в основата на националната правораздавателна система, като например зачитането на правото на защита, принципа на правна сигурност и правилното протичане на производството (решение от 8 септември 2022 г., D.V.P. и др. (Ипотечен кредит, изразен в чуждестранна валута), C-80/21—C-82/21, EU:C:2022:646, т. 87 и цитираната съдебна практика).

- 62 На трето и последно място, Съдът е уточнил, че задължението на държавите членки да осигурят ефективността на правата, които правните субекти черпят от правото на Съюза, включва — що се отнася в частност до правата, произтичащи от Директива 93/13 — изискване за ефективна съдебна закрила, закрепено и в член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз, което наред с останалото важи за определянето на процесуалните правила, приложими към съдебните искиове, основани на такива права (решение от 8 септември 2022 г., D.V.P. и др. (Ипотечен кредит, изразен в чуждестранна валута), C-80/21—C-82/21, EU:C:2022:646, т. 88 и цитираната съдебна практика).
- 63 В случая първият и третият въпрос се отнасят по-конкретно до евентуалната асиметрия на правните способности за защита, предвидени в полското право за продавачите или доставчиците, от една страна, и за потребителите, от друга, във връзка с началото на давността за реституционни искиове, породени от обявяването на недействителност на договор поради съдържани се в него неравноправни клаузи.
- 64 В това отношение по дело, което се отнася до определянето на времево ограничение, в което съдът може служебно или по възражение на потребителя да остави без приложение неравноправна клауза, Съдът е приел, че определянето на такова времево ограничение може да засегне ефективността на защитата, предвидена с членове 6 и 7 от Директива 93/13, тъй като, за да бъде лишен потребителят от тази защита, за продавача или доставчика би било достатъчно да изчакат изтичането на определения от националния законодател срок, за да поискат изпълнение на неравноправните клаузи, които продължават да използват в договорите (вж. в този смисъл решение от 21 ноември 2002 г., Cofidis, C-473/00, EU:C:2002:705, т. 35).
- 65 По същия начин генерален адвокат Kokott приема в точки 63—67 от заключението си по дела Cofidis и OPR-Finance (C-616/18 и C-679/18, EU:C:2019:975), които се отнасят до тълкуването на Директива 2008/48/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2008 година относно договорите за потребителски кредити и за отмяна на Директива 87/102/ЕИО на Съвета (ОВ L 133, 2008 г., стр. 66), че предвидените различни национални давностни срокове за продавача или доставчика, от една страна, и за потребителя, от друга страна, водят до асиметрия на правните способности за защита, която може да накърни ефективността на защитата, предоставена с тази директива.
- 66 По този начин положение, при което давността за погасяване на вземанията на потребител, породени от недействителността на договор за ипотечен кредит, започва да тече преди момента, в който окончателното лишаване на договора от действие е установено от съд, но не изтича, преди потребителят да е узнал или да има разумни основания да се предполага, че е узнал за своите права, докато предвиденият за съответстващите вземания на продавача или доставчика давностен срок започва да тече от момента, в който недействителността на договора за ипотечен кредит е окончателно установена от съд, съдържа асиметрия, която може да засегне защитата на потребителя, гарантирана с Директива 93/13.
- 67 В това отношение следва да се припомни, от една страна, че договорите за ипотечен кредит по принцип са дългосрочни, поради което дори давностен срок от шест или десет години, приложим за исковите на потребителите за връщане на платеното, при определени условия би се оказал несъвместим с принципа на ефективност (вж. в този смисъл решение от 8 септември 2022 г., D.V.P. и др. (Ипотечен кредит, изразен в чуждестранна валута), C-80/21—C-82/21, EU:C:2022:646, т. 100).

- 68 От друга страна, следва да се отбележи, че потребителят има право да се позове на правата, които черпи от Директива 93/13, както пред съд, така и по извънсъдебен ред, както в случая, за да може евентуално да се отстрани неравноправният характер на клауза, като тя се измени по договорен път (вж. в този смисъл решение от 29 април 2021 г., Bank ВРН, C-19/20, EU:C:2021:341, т. 49), без това право да бъде ограничено от националното право.
- 69 Така от точка 29 от настоящото решение е видно, че съгласно тълкуването на полското право, дадено от Sąd Najwyższy (Върховен съд) в неговото тълкувателно решение от 7 май 2021 г., ако е подробно информиран за правните последици, които могат да произтекат от окончателното лишаване на дадена противоправна клауза от действие, потребителят може да даде или да откаже да даде съгласието си за тази клауза както в съдебно, така и в извънсъдебно производство.
- 70 Доколкото все пак не е изключено, че съгласно полското право би могло да се приеме, че потребител, който отправя извънсъдебно искане, е запознат с правата, които черпи от Директива 93/13, тъй като искането е придружено с изрично изявление, че е получил пълна информация за последиците от евентуалната недействителност на съответния договор, продължава да е налице опасност давността за вземанията на потребителя, породени от недействителността на договор за ипотечен кредит, да изтече, преди дори да е започнал да тече предвиденият давностен срок за съответстващите вземания на съответния продавач или доставчик, което обаче трябва да се провери от запитващата юрисдикция.
- 71 Освен това съгласно предоставената от запитващата юрисдикция информация, посочена в точка 39 от настоящото решение, тълкуването на полското право, дадено от Sąd Najwyższy (Върховен съд) в тълкувателното решение от 7 май 2021 г., което предвижда, че давността за вземанията на търговеца започва да тече едва от момента на влизане в сила на съдебното решение, с което се установява недействителността на разглеждания договор за ипотечен кредит, има за последица и това, че търговецът е в забава за изпълнение едва след този момент. Поради това, ако вземанията му за връщане на недължимо платеното не са погасени по давност, съответният потребител не може да получи лихви за забава след датата, на която е предявил искането за връщане на платените суми по силата на неравноправните клаузи, включени в договора, а това в разрез с Директива 93/13 стимулира търговеца системно да отхвърля такива искания.
- 72 По този начин асиметрия на правните способности за защита като разглежданата в главното производство може да подтикне продавача или доставчика да бездейства след извънсъдебно искане от страна на потребителя или да удължи извънсъдебната фаза, продължавайки преговорите, за да изтече давността за вземанията на потребителя, при положение че, от една страна, давностният срок за неговите собствени вземания започва да тече едва от момента, в който недействителността на договора за ипотечен кредит е окончателно установена от съд, а от друга страна, продължителността на извънсъдебната фаза не се отразява върху дължимите на потребителя лихви.
- 73 Следователно подобна асиметрия може да засегне, на първо място, принципа на ефективност, посочен в точки 60 и 61 от настоящото решение, съгласно който редът и условията за прилагане на защитата на потребителите, предвидена в Директива 93/13, не трябва да са определени така, че да правят практически невъзможно или прекомерно трудно упражняването на правата, предоставени от правния ред на Съюза.

- 74 На второ и последно място, подобна асиметрия би могла да наруши възпиращото въздействие, с което член 6, параграф 1 от Директива 93/13 във връзка с член 7, параграф 1 от същата директива придружава констатацията за неравноправността на клаузи, съдържащи се в сключените между потребителите и продавач или доставчик договори (вж. в този смисъл решение от 15 юни 2023 г., Bank M. (Последици от обявяването на договора за недействителен), C-520/21, EU:C:2023:478, т. 58 и цитираната съдебна практика).
- 75 С оглед на всички изложени съображения на първия и на третия въпрос следва да се отговори, че член 6, параграф 1 и член 7, параграф 1 от Директива 93/13 във връзка с принципа на ефективност трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат тълкуване на националното право в съдебна практика, съгласно което след обявяване на недействителност на договор за ипотечен кредит, сключен между потребител и продавач или доставчик, с мотива, че договорът съдържа неравноправни клаузи, давността за вземанията на продавача или доставчика, породени от недействителността на посочения договор, започва да тече единствено от момента, в който договорът окончателно е загубил своето действие, докато давността за вземанията на потребителя, породени от недействителността на същия договор, започва да тече от момента, в който потребителят е узнал или има разумни основания да се предполага, че е узнал за неравноправния характер на клаузата, довела до недействителността.

По втория въпрос

- 76 С втория си въпрос запитващата юрисдикция иска по същество да се установи дали член 6, параграф 1 и член 7, параграф 1 от Директива 93/13 трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат тълкуване на националното право в съдебна практика, съгласно което продавач или доставчик, който е сключил договор за ипотечен кредит с потребител, няма задължение да проверява дали потребителят е информиран за последиците от отстраняването на съдържащите се в този договор неравноправни клаузи или за невъзможността договорът да продължи да действа, ако тези клаузи бъдат премахнати.
- 77 Следва да се припомни, на първо място, че когато разполага с необходимите за тази цел данни от фактическа и правна страна, националният съд, сезиран със спор, който се отнася до Директива 93/13, е длъжен служебно да прецени дали договорните клаузи, попадащи в приложното поле на Директива 93/13, са неравноправни, и по този начин да компенсира неравнопоставеността, съществуваща между потребителя и продавача или доставчика (вж. в този смисъл решение от 21 април 2016 г., Radlinger и Radlingerová, C-377/14, EU:C:2016:283, т. 52 и цитираната съдебна практика).
- 78 За да се осигури търсената с посочената директива защита, неравнопоставеността между потребителя и продавача или доставчика може да се компенсира само с положителни и външни по отношение на страните по договора действия на сезирания с подобни спорове национален съд (решение от 21 април 2016 г., Radlinger и Radlingerová, C-377/14, EU:C:2016:283, т. 53 и цитираната съдебна практика).
- 79 Макар действително Съдът да приема, че предвидената в Директива 93/13 система не може да попречи на страните по договор да отстранят неравноправния характер на съдържаща се в него клауза, като я изменят по договорен път, доколкото, от една страна, отказът на потребителя от позоваване на неравноправния характер на тази клауза е направен при свободно и информирано съгласие и от друга страна, самата нова клауза за изменение не е

неравноправна, все пак такъв отказ и неравноправният характер на новата клауза за изменение могат да бъдат предмет на нов спор (вж. в този смисъл решение от 29 април 2021 г., Bank VRH, C-19/20, EU:C:2021:341, т. 49—51).

- 80 Следователно, макар кредитните институции да трябва да организират дейността си в съответствие с Директива 93/13 (вж. в този смисъл решение от 15 юни 2023 г., Bank M. (Последици от обявяването на договора за недействителен), C-520/21, EU:C:2023:478, т. 83), това не променя факта, че една кредитна институция не е длъжна да проверява дали потребителят, с когото е сключила договор за ипотечен кредит, е информиран за последиците от отстраняването на съдържащите се в този договор неравноправни клаузи.
- 81 Поради това на втория въпрос следва да се отговори, че член 6, параграф 1 и член 7, параграф 1 от Директива 93/13 трябва да се тълкуват в смисъл, че допускат тълкуване на националното право в съдебна практика, съгласно което продавач или доставчик, който е сключил договор за ипотечен кредит с потребител, няма задължение да проверява дали потребителят е информиран за последиците от отстраняването на съдържащите се в този договор неравноправни клаузи или за невъзможността договорът да продължи да действа, ако тези клаузи бъдат премахнати.

По четвъртия въпрос

- 82 Предвид отговора на първия и третия въпрос не следва да се отговаря на четвъртия въпрос, който е поставен, в случай че Директива 93/13 допуска исканията за възстановяване на потребителя да се погасяват по давност независимо от погасяването по давност на вземанията на продавача или доставчика.

По петия въпрос

- 83 С петия си въпрос запитващата юрисдикция иска по същество да се установи дали член 6, параграф 1 и член 7, параграф 1 от Директива 93/13 във връзка с принципа на ефективност трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат тълкуване на националното право в съдебна практика, съгласно което при невъзможност договор за ипотечен кредит, сключен между потребител и продавач или доставчик, да продължи да действа след отстраняването на съдържащите се в него неравноправни клаузи, продавачът или доставчикът може да упражни право на задържане, с което да постави връщането на полученото от потребителя в зависимост от представянето от страна на последния на предложение за връщане на това, което самият той е получил от посочения продавач или доставчик, или на обезпечение за връщане на полученото, при положение че упражняването от страна на същия продавач или доставчик на това право на задържане води до загуба за потребителя на правото да получи лихви за забава от момента на изтичане на определения срок, в който съответният продавач или доставчик е следвало да плати, след като е получил поканата за връщане на това, което му е било платено в изпълнение на посочения договор.
- 84 От акта за преюдициално запитване явно следва, че съгласно тълкуване на полското право в съдебна практика, в случай на недействителност на договор състоянието на забава на една от страните се преустановява при упражняването от нея на правото на задържане на това, което дължи на другата страна, докато последната не ѝ предложи да изпълни или да предостави обезпечение за изпълнение на дължимото от самата нея, поради което при липсата на тълкуването, дадено от Sąd Najwyższy (Върховен съд) в тълкувателното решение

от 7 май 2021 г., на потребителя биха се дължали лихви за забава от момента на изтичането на срока за изпълнение на продавача или доставчика, след като той е получил искане в този смисъл от потребителя, до момента, в който е направено възражението за задържане.

- 85 Всъщност, като се има предвид, че съгласно разясненията, предоставени от запитващата юрисдикция, от това тълкувателно решение следва, че продавачът или доставчикът не е в забава за изпълнение преди момента, в който съответният договор за ипотечен кредит е окончателно лишен от действие, потребителят губи правото на лихви за забава за цялото или за част от времето, а с това се утежнява и неговото правно и финансово положение.
- 86 Ефективността на предоставената с Директива 93/13 защита на потребителите обаче би била застрашена, ако, когато се позовават на правата, които черпят от тази директива, те са изложени на опасността да не получат лихви за забава върху сумите, които трябва да им бъдат възстановени поради недействителността на такъв договор, от момента на изтичане на определения срок, в който съответният продавач или доставчик е следвало да плати, след като е получил поканата за връщане на тези суми.
- 87 Поради това на петия въпрос следва да се отговори, че член 6, параграф 1 и член 7, параграф 1 от Директива 93/13 във връзка с принципа на ефективност трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат тълкуване на националното право в съдебна практика, съгласно което при невъзможност договор за ипотечен кредит, сключен между потребител и продавач или доставчик, да продължи да действа след отстраняването на съдържащите се в него неравноправни клаузи, продавачът или доставчикът може да упражни право на задържане, с което да постави връщането на полученото от потребителя в зависимост от представянето от страна на последния на предложение за връщане на това, което самият той е получил от посочения продавач или доставчик, или на обезпечение за връщане на полученото, при положение че упражняването от страна на същия продавач или доставчик на това право на задържане води до загуба за посочения потребител на правото да получи лихви за забава от момента на изтичане на определения срок, в който съответният продавач или доставчик е следвало да плати, след като е получил поканата за връщане на това, което му е било платено в изпълнение на посочения договор.

По съдебните разноски

- 88 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (девети състав) реши:

- 1) Член 6, параграф 1 и член 7, параграф 1 от Директива 93/13/ЕИО на Съвета от 5 април 1993 година относно неравноправните клаузи в потребителските договори във връзка с принципа на ефективност**

трябва да се тълкуват в смисъл, че

не допускат тълкуване на националното право в съдебна практика, съгласно което след обявяване на недействителност на договор за ипотечен кредит, сключен между потребител и продавач или доставчик, с мотива, че договорът съдържа неравноправни клаузи, давността за вземанията на продавача или доставчика, породени от недействителността на посочения договор, започва да тече единствено от момента, в който договорът окончателно е загубил своето действие, докато давността за вземанията на потребителя, породени от недействителността на същия договор, започва да тече от момента, в който потребителят е узнал или има разумни основания да се предполага, че е узнал за неравноправния характер на клаузата, довела до недействителността.

2) Член 6, параграф 1 и член 7, параграф 1 от Директива 93/13

трябва да се тълкуват в смисъл, че

допускат тълкуване на националното право в съдебна практика, съгласно което продавач или доставчик, който е сключил договор за ипотечен кредит с потребител, няма задължение да проверява дали потребителят е информиран за последиците от отстраняването на съдържащите се в този договор неравноправни клаузи или за невъзможността договорът да продължи да действа, ако тези клаузи бъдат премахнати.

3) Член 6, параграф 1 и член 7, параграф 1 от Директива 93/13 във връзка с принципа на ефективност

трябва да се тълкуват в смисъл, че

не допускат тълкуване на националното право в съдебна практика, съгласно което при невъзможност договор за ипотечен кредит, сключен между потребител и продавач или доставчик, да продължи да действа след отстраняването на съдържащите се в него неравноправни клаузи, продавачът или доставчикът може да упражни право на задържане, с което да постави връщането на полученото от потребителя в зависимост от представянето от страна на последния на предложение за връщане на това, което самият той е получил от посочения продавач или доставчик, или на обезпечение за връщане на полученото, при положение че упражняването от страна на същия продавач или доставчик на това право на задържане води до загуба за посочения потребител на правото да получи лихви за забава от момента на изтичане на определения срок, в който съответният продавач или доставчик е следвало да плати, след като е получил поканата за връщане на това, което му е било платено в изпълнение на посочения договор.

Подписи